

Posudek na bakalářskou esej

Radka Titzová, Oslava posvícení ve středočeské vesnici pohledem aktérů. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, Praha 2015, 49 stran textu + 14 s. příloh.

Autorka předkládané bakalářské eseje si zvolila ke své závěrečné práci klasické etnografické téma výroční obřadnosti, konkrétně oslavu posvícení ve středočeské obci Tuchlovice, kde sama od dětství žije. Nesoustředila se ale jen na veřejnou posvícenskou oslavu, ale především na průběh a význam posvícení v rodinách, respektive domácnostech. Obě tyto roviny sledovala především z pozice samotných aktérů, tedy obyvatel Tuchlovic, kteří se posvícenských oslav pravidelně účastní, a to jak ve veřejném, tak i v soukromém prostoru.

Svoji bakalářskou práci koncipovala Radka Titzová do celkem osmi kapitol. Po úvodní pasáži (kapitola první – s. 1-3) nastínila svůj metodologický přístup (kapitola druhá – s. 4-7), kdy vysvětlila svoji výzkumnou strategii a volbu kvalitativního výzkumu, včetně techniky sběru dat (kombinace narativních a polostrukturovaných rozhovorů). Popsala i výběr výzkumného vzorku a charakterizovala jednotlivé kroky analýzy. Následně pak považovala za nutné vypořádat se s terminologickými otázkami (kapitola třetí – s. 8-14), a proto se pokusila vymezit pojmy posvícení, slavnost, tradice, výroční obyčej a rituál ve světle slovníkových hesel průřezově od těch nejstarších až po současné. Po té už se soustředila na charakteristiku vlastního posvícení obecně (kapitola čtvrtá – s. 15-18) a speciálně na oslavu posvícení v Tuchlovicích (kapitola pátá – s. 19-26), a to jak v minulosti podle nejstarších pamětníků, tak i v současnosti. Zde se jí podařilo zachytit ještě i v současnosti průběh tzv. pěkné, které se účastní mužská část obyvatel vesnice. Vzhledem k tomu, že se ve zkoumané obci slaví i pouť, popsala autorka i minulost a současnost těchto oslav, které vykazují řadu společných rysů se slavením posvícení.

Stěžejní část bakalářské eseje Radky Titzové a její vlastní přínos představuje pasáž věnovaná oslavě posvícení v Tuchlovicích pohledem aktérů (kapitola sedmá – s. 31-43). Zde autorka v jednotlivých podkapitolách analyzovala někdy s větším, jindy s menším úspěchem, respektive někde více, jinde méně hlouběji terénním výzkumem shromážděná data. Nejlépe se jí to podařilo v podkapitolkách o oslavách posvícení v rodinném kruhu (7.1 – s. 31-34) a při sledování proměn posvícenských oslav pohledem nejstarších informátorů (7.3 – s. 37-40). Zde na jedné straně doložila pohledem aktérů reflektovanou důležitost posvícenských oslav pro rodinná a příbuzenská setkávání při společném svátečním stole a na druhé straně zaznamenala rozdíly, které spočívají především v redukci časově náročné přípravy dříve tradičních posvícenských pokrmů, respektive jejich dílčích součástí, jako např. „makronek“ do kaldounu. Analytickou část vhodně prokládala citacemi konkrétních výroků informátorů z oslovených rodin, kde byly zastoupeny všechny věkové kategorie. V závěru pak autorka srozumitelně a střízlivě shrnula dílčí výsledky, k nimž na základě analýzy dat získaných z rozhovorů s informátory, dospěla.

Nedílnou součástí bakalářské eseje Radky Titzové představuje seznam použitých pramenů a literatury a také přílohy, zejména pak fotografická dokumentace.

Celkově lze konstatovat, že bakalářská esej Radky Titzové má logickou strukturu, čtenář se v ní dobře orientuje. A i když se autorce ne vždy podařilo využít potenciál všech získaných dat, vytýčený cíl v zásadě splnila. Formální stránka je na slušné úrovni, ocenit je třeba hlavně dobře vedený poznámkový aparát. Nicméně se při závěrečné kompletaci textu R. Titzová nevyvarovala některých neobratných formulací např. v souvislosti se sledovanými generacemi (srv. s. 6). Na druhou stranu je potřeba vyzdvihnout (autorka sama to neučinila) některá na počátku 21. století překvapivá zjištění, respektive doklady. Týká se to např. „pěkné“ jako dosud přetrvávající součásti posvícenských oslav v Tuchlovicích nebo vzpomínky na „makronky“ a uchovávané dřevěné vroubkované prkénko a dřevěná „jehla“ jako pomůcky na jejich přípravu (srv fotografie č 10 v příloze).

Závěrem lze konstatovat, že bakalářská esej Radky Titzové splňuje požadavky, které jsou na tento typ závěrečných studentských prací kladeny a doporučuji ji proto k obhajovacímu řízení. Navrhuji podle průběhu obhajoby hodnocení mezi velmi dobře až výborně.

2. června 2015

Miloslava Turková